

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНОГО МЕТОДУ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

А.В. Холодницька, к.е.н., доцент

Чернігівський національний технологічний університет, м.
Чернігів, Україна

У відкритій економічній системі підприємницька діяльність потребує постійної модернізації методів управління, хоча кожен суб'єкт господарювання обирає свій стиль і методи менеджменту та керується власними принципами у прийнятті управлінських рішень.

Ситуація в аграрному бізнесі змінюється надто швидко і потребує новітніх підходів до управління підприємствами, виходячи з кон'юнктури ринку, маркетингових особливостей, рівня конкурентоспроможності продукції. Одним із таких новітніх методів менеджменту, що допоможе своєчасно реагувати на всі ці зміни в сучасних умовах, є бюджетний метод.

Значний внесок у розробку теоретичних та прикладних аспектів бюджетування, яке має стати основою бюджетного методу управління на підприємстві, зробили вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: Аньшин В.М. [1], Бочаров В.В. [2], Вініченко М.М. [3], Дж. Обер Кріе [4], Ібатуллін Ш.І. [5], Корецький М. [6], Онищенко С.В. [7], Стецюк П.А. [8] та багато інших.

Бюджетний метод управління - це сукупність прийомів і способів здійснення управлінської діяльності, що синтезує як функції управління, так і економічні важелі та інструменти, які спрямовані на порівняння витрат і результатів та забезпечують оптимізацію прийняття управлінських рішень, орієнтованих на досягнення поставлених цілей підприємства.

Для того, щоб бюджетний метод управління був дієвим, необхідно створити такі економічні умови, які б давали змогу виконувати бюджети не шляхом адміністративного тиску, а завдяки економічній зацікавленості всіх працівників, що задіяні у їх виконанні.

За умов невизначеності бізнес-середовища бюджетний метод управління набуває особливої актуальності, оскільки він поєднує в собі всі головні функції управління: планування, організацію, мотивацію, аналіз та контроль. Однак, невід'ємними складовими переходу підприємств на бюджетний метод управління є розробка системи бюджетів, сам процес бюджетування, а також контролінг всіх напрямків діяльності підприємства.

Як показує досвід, перехід на бюджетний метод управління практично завжди зіштовхується з методичними та організаційними проблемами. Це пов'язано з тим, що впровадження основоположної його складової-системи бюджетування - є дуже трудомістким процесом та може тривати місяцями і навіть роками. Крім тимчасових витрат це ще вимагає і наявності висококваліфікованих фахівців з бюджетування та комп'ютерних технологій, без яких цей процес здійснити складно.

Узагальнивши наукові погляди та зробивши власні висновки, вважаємо, що вирішальне призначення бюджетного методу управління полягає у:

1. Розробці системи координат для бізнесу, інформаційної бази для фінансового аналізу та фінансового менеджменту, перехід системи планування від натуральних до вартісних фінансових показників, підвищення якості та дієвості управлінських рішень.
2. Підвищенні ефективності всіх видів ресурсів підприємства та підвищенні відповідальності працівників за надані ним у використання активи.
3. Створенні можливостей для оцінки інвестиційної привабливості окремих проектів, які впроваджує або планує здійснювати у майбутньому підприємство.
4. Підвищенні обґрунтованості надання фінансових та не фінансових ресурсів за окремими напрямками та видами господарської діяльності, точніше визначення інвестиційної політики та напрямів реструктуризації підприємства.
5. Перетворенні підприємства на „фінансово-прозоре”.
6. Підвищенні фінансової дисципліни у нерозривному взаємозв'язку з стимулюванням ефективної праці структурних підрозділів підприємства та окремих його працівників.
7. Здійсненні постійного моніторингу фінансової ефективності окремих видів господарської діяльності і структурних підрозділів.
8. Контролі за змінами фінансової ситуації на підприємстві, підвищенні фінансової стійкості і покращенні фінансового стану як підприємства в цілому, так і окремих його структурних підрозділів.

За результатами проведених досліджень щодо можливостей переходу сільськогосподарських підприємств Чернігівської області на бюджетний метод управління сформовано організаційно-економічний механізм використання бюджетного методу управління (рис.1).

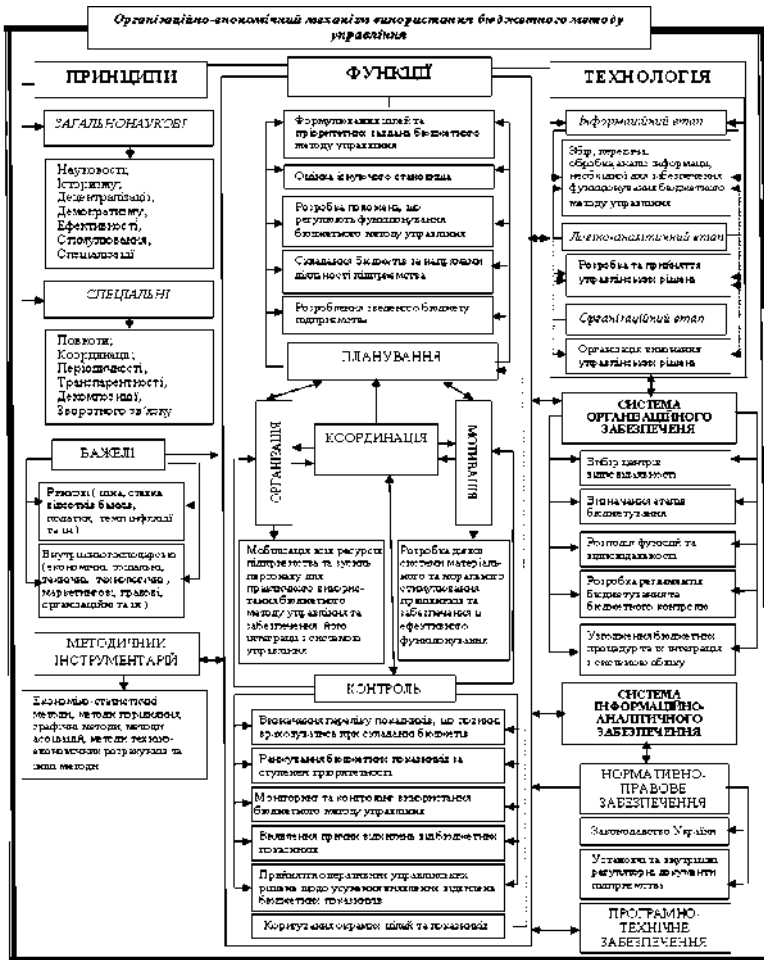

Рисунок 1 - Організаційно-економічний механізм використання бюджетного методу управління сільськогосподарськими підприємствами.

Ефективність застосування бюджетного методу управління може бути визначена співвідношенням отриманого ефекту (Ек) до сукупних витрат на його запровадження (В). Оптимальні умови застосування бюджетного методу управління можна продемонструвати у вигляді тотожності:

$$E_{бму} = E_k / B \rightarrow \max \quad (1)$$

Тому, оптимальним буде такий варіант бюджетного методу управління, який сільськогосподарське підприємство може запровадити з найменшими затратами, і забезпечує високу результативність.

Запропонований організаційно-економічний механізм використання бюджетного методу управління дасть змогу підприємствам досягти покращення оперативного управління, забезпечити збалансованість надходження і витрачання коштів, збільшити обсяги продажу та оптимізувати структуру витрат підприємств, поліпшити управління борговими зобов'язаннями, оптимізувати структуру заборгованості, створити надійне підґрунтя для оцінки роботи всіх структурних підрозділів суб'єкта господарювання, а також фінансового стану підприємства в цілому, створить ефективне підґрунтя для швидкого реагування на зміни у бізнес-середовищі

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аньшин В. М. Бюджетирование в компании. Современные технологии постановки и развития: [учеб. пособие для подгот. управления персонала по программам MBA] / В. М. Аньшин, И. Н. Царьков, А. Ю. Яковлева / - Институт технологий управления и инвестирования. — М. : Дело, 2005. — 238с.
2. Бочаров В.В. Корпоративные финансы: Управление капиталом. Планирование инвестиций. Бюджетирование / В. В. Бочаров, В. Е. Леонтьев, — Питер: СПб, 2004. — 591 с.
3. Вініченко М. М. Технологія бюджетування як засіб управління матеріальними та фінансовими ресурсами підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 / Національна металургійна академія України / М. М. Вініченко. — Д., 2005. — 17 с.
4. Дж. Обэр Крие Управление предприятием / Дж. Обэр Крие ; под ред. Зайцева Н., М. : Бизнес-информ, 1997. - 253 с.
5. Ібатуллін Ш.І. Реформування системи управління фінансами та постановка системи бюджетного управління на підприємстві [Електронний ресурс] / Ш. І. Ібатуллін . - Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/67/35>
6. Корецький М. Роль, функції та процедури бюджетування в управлінні суб'єктами господарювання / М. Корецький, О. Монтецька // Економічний аналіз. - Вип. 2(18). - 2008. - С. 225-228
7. Онищенко С. В. Упровадження бюджетування на вітчизняних підприємствах / С. В. Онищенко // Фінанси України. - 2009. - № 4, С. 45-50.
8. Стецюк П. А. Теоретичні основи бюджетного планування сільськогосподарських підприємств / П. А. Стецюк // Економіка АПК. - 2007. - № 5. - С. 109-114
9. Холодницька А. В. Модель функціонування сільськогосподарського підприємства з використанням бюджетного методу управління/ А. В. Холодницька // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. Вип.125. - Харків: ХНТУСГ. - 2012.- С. 291-296

Екзистенційні та комунікативні питання управління: матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції, м. Суми, 23-25 січня 2014 р. - Суми: Сумський державний університет, 2014. - Ч.2. - С. 79-82.